

Перший триместр (для міжнародників і політологів)

1) Лекції

1. Вступ (2 год.)

Предмет науки історії та її місце в системі історичних наук. Функції історичного пізнання. Методологія науки і курсу загальної історії. Етапи розвитку історичної науки. Варіанти періодизації історії.

2. Первісне суспільство (2 год.)

Періодизація найдавнішої історії. Палеоліт і мезоліт. Неолітична революція. Енеоліт. Розклад первіснообщинного ладу. Первісна культура.

3. Держави Стародавнього Сходу (Єгипет, Месопотамія) (2 год.)

Держави Стародавнього Сходу. Загальна характеристика давньосхідних держав. Епоха ранньої Давнини (кінець IV – кінець II тис. до н.е.). Епоха розквіту давніх держав (кінець II – кінець I тис. до н.е.). Епоха пізньої Давнини (I пол. I тис. н.е.).

Стародавній Єгипет. Раннє і Давнє царства. Середнє і Нове царства. Пізній Єгипет.

Давні держави Месопотамії. Шумер і Аккад. Вавилон та Ассирія.

Для самостійного вивчення. Держави Східного Середземномор'я.

4. Стародавня Індія та Китай (2 год.)

Стародавня Індія. Давні цивілізації і династії III-I тис. до н.е. Держава Маур'я. Кушанське царство. Держава Гуптів.

Стародавній Китай. Найдавніші держави у II тис. до н.е. – III ст. до н.е. (Шан, Західне Чжоу, Східне Чжоу, Циньська імперія). Імперія Хань.

Для самостійного вивчення. Держави Стародавнього Ірану.

5. Стародавня Греція у другій половині III тис. до н.е. – VI ст. до н.е. (2 год.)

Крито-мікенський період і "темні віки". Крито-мікенський період. "Темні віки".

Архаїчний період. Становлення полісу. Велика колонізація. Два основні типи грецьких полісів: Афіни і Спарта.

6. Греція у класичну епоху та період еллінізму (2 год.)

Класичний період. V ст. до н.е. – час розквіту грецьких полісів. Греко-перські війни. Перикл. Криза полісного устрою.

Епоха еллінізму. Піднесення Македонії. Імперія Олександра Македонського. Утворення елліністичних держав. Підкорення Греції Римом.

7. Стародавній Рим (царський період та епоха Республіки) (2 год.)

Царський період. Періодизація історії Риму. Заснування Риму. Царський період.

Епоха Республіки. Рання Республіка (кінець VI – початок III ст. до н.е.). Боротьба патрициїв і плебеїв. Становлення республіканського ладу. Підкорення Римом Італії. Пізня Республіка (кінець III ст. до н.е. – 31 р. до н.е.). Економічний розвиток. Пунічні війни. Реформи братів Гракхів.

Рим у I ст. до н.е. Союзницька війна. Диктатура Сулли. Повстання Спартака. Громадянські війни в середині I ст. Диктатура Цезаря. Падіння Республіки.

8. Рим в епоху імперії (2 год.)

Рання імперія (період принципату). Правління Октавіана-Августа. Складання системи принципату. Наступники Октавіана. Розширення імперії за часів імператорів Траяна та Адріана. Виникнення християнства. Економічний розвиток. Криза III ст.

Пізня імперія. Реформи Діоклетіана та встановлення системи доміанту. Правління Костянтина. Поділ Римської імперії на Західну та Східну. Криза рабовласницької системи. Напади варварів. Падіння Західної Римської імперії.

9. Раннє Середньовіччя у Західній Європі (2 год.)

Загальна характеристика. Періодизація Середньовіччя. Ранній період: загальна характеристика епохи. Розвиток феодальних відносин. Система васалітету. Роль церкви. Ментальність.

Королівство франків. Імперія Карла Великого. Утворення Франкської держави. Правителі з династії Меровінгів. Карл Мартелл. Прихід до влади династії Каролінгів. Піпін Короткий. Імперія Карла Великого та її розпад.

Держави Західної Європи у IX-XI ст. Утворення Французького королівства. Феодальна роздробленість. Прихід до влади Капетингів. Характер феодального господарства в епоху розробленості. Німеччина у X ст. Тевтонське королівство. Імперія Оттона I. Франконська династія. Англія у VII-XI ст. Візантія.

10. Класичне Середньовіччя. Країни Західної Європи у XI-XIII ст. (2 год.)

Загальна характеристика епохи. Світогляд. Уклад життя. Структура феодального суспільства. Сільське господарство. Міста і ремесла. Комунальна революція. Торгівля. Університети. Міжнародні відносини.

Хрестові походи. Причини хрестових походів. Перший хрестовий похід. Наступні хрестові походи, їх значення. Могутність пап та їх боротьба з королями.

Країни Західної Європи у XI-XIII ст. Початок об'єднання Франції. Боротьба французьких королів з Англією. Реформи Людовика IX. Нормандське завоювання Англії. Розвиток господарства. Зміцнення влади короля. Протистояння короля і знаті. Велика хартія вольностей. Утворення англійського парламенту.

Спроби зміцнення королівської влади у Німеччині в XI-XII ст. Фрідріх I Барбаросса. Міжусобна боротьба у Німеччині у XIII ст. Початок правління династії Комнінів у Візантії. Розвиток феодальних відносин. Візантія і хрестові походи.

11. Класичне Середньовіччя. Утворення централізованих держав у Західній Європі (2 год.)

Правління Філіпа IV у Франції. Загострення франко-англійських відносин. Початок Столітньої війни. Жакерія. Продовження Столітньої війни. Жанна д'Арк. Завершення об'єднання Франції. Англія в період Столітньої війни. Повстання під проводом Уота Тайлера. Війна Червоної та Білої троянд. Прихід до влади династії Тюдорів.

Економічний розквіт Німеччини у XIV-XV ст. Розвиток Священної Римської імперії. Падіння Візантії. Іспанія і Португалія в давнину та раннє Середньовіччя. Арабське завоювання Іспанії. Реконкіста. Об'єднання Іспанії. Португалія в епоху раннього та класичного Середньовіччя.

12. Великі географічні відкриття і початок формування капіталістичних відносин у Європі. Буржуазна революція у Нідерландах (2 год.)

Великі географічні відкриття. Створення колоніальної системи. Передумови великих географічних відкриттів. Відкриття Колумбом Америки. Васко да Гама. Кругосвітня подорож Магеллана. Колонізація та освоєння Америки. "Революція цін". Перенесення світових морських шляхів у північну Атлантику. Початок створення світової колоніальної імперії.

Розвиток продуктивних сил у західноєвропейських країнах у XVI – першій половині XVII ст. Демографічна ситуація. Розвиток продуктивних сил. Промисловість, сільське господарство, ремесла і торгівля.

Виникнення капіталістичних відносин у країнах Західної Європи. Капіталістичні відносини у Нідерландах, Англії та Франції. Криза цехового виробництва. Процес первісного нагромадження капіталу та його основні риси. Розвиток капіталізму у сільському господарстві. Формування буржуазії та пролетаріату. Складання націй. Зростання конфлікту між капіталістичним та феодалним укладами.

Нідерландська буржуазна революція. Соціально-економічний розвиток Нідерландів у XVI ст. Політичний лад. Реформаційний рух. Причини революції, рушійні сили. Початок революції. Режим герцога Альби. Партизанська боротьба проти іспанських гнобителів. Скликання Генеральних штатів. Утрехтська унія. Утворення Республіки з'єднаних провінцій.

Республіка З'єднаних провінцій у першій половині XVII ст. Господарське піднесення країни після перемоги революції. Політичний устрій. Історичне значення Нідерландської революції.

13. Абсолютизм у Західній Європі у XVII ст. (2 год.)

Франція. Економічний розвиток. Соціальний устрій. Складання абсолютизму. Поширення реформаційних ідей. Передумови громадянських воєн. Варфоломійська ніч. Боротьба католиків і гугенотів. Генріх IV. Нантський едикт. Людовик XIII. Кардинал Ришельє. Повна перемога абсолютизму у Франції.

Англія. Піднесення промисловості після Великих географічних відкриттів. Обгороджування. Розвиток торгівлі. Посилення процесу розшарування дворянства. "Криваве законодавство". Особливості абсолютизму в Англії. Реформа церкви. Англія при Тюдорах. Прихід до влади династії Стартів.

Іспанія. Посилення Іспанії після завершення Реконквісти. Соціально-економічний устрій. Державний лад. Правління Карла V та Філіпа II. Особливості іспанського абсолютизму. Занепад Іспанії після Філіпа II.

14. Країни Сходу в період Середньовіччя (2 год.)

Особливості розвитку країн Сходу в середні віки. Територія. Періодизація країн Сходу. Становлення феодалних відносин.

Індія. Імперія Гуптів. Раджпутський період. Держава Газневідів. Делійський султанат. Монгольська імперія. Завоювання Індії європейськими колонізаторами.

Китай. Період Трицарства. Імперія Цзін. Складання управлінської системи. Монгольське завоювання Китаю. Імперія Юань. Прихід до влади Мінської династії.

Іран і Туреччина в період Середньовіччя. Посилення централізованої влади в Ірані при Хосрові I. Завоювання Ірану арабами. Прихід до влади династії Сефевідів. Шах Аббас I. Утворення Османської імперії. Піднесення Турецької держави у XVI ст. Поступовий занепад Туреччини у XVII ст.

Японія. Племінна федерація Ямато. Епоха Фудзівара. Сьогунати Мінамото, Асікага, Токугава. Внутрішня й зовнішня політика. Революція Мейдзі.

Арабський халіфат. Арабські племена V-VI ст. Виникнення ісламу. Сунніти і шиїти. Утворення Арабського халіфату. Арабські завоювання. Боротьба з монголами. Падіння Багдадського халіфату. Мордовський халіфат. Реконкіста.

15. Російська держава у XV-XVII ст. (2 год.)

Піднесення Москви. Утворення Московської централізованої держави. Причини піднесення Москви. Боротьба за великокнязівський престол. Об'єднання руських земель навколо Москви. Спроба Дмитрія Донського звільнитися від ординського гноблення. Феодальна війна середини XV ст. Завершення процесу централізації при Івані III та Василії III.

Росія у XVI ст. Завершення об'єднання російських земель при Василії III. Початок правління Івана IV. Боярське правління. Вибрана рада. Реформи 1550-х рр. Опричнина. Лівонська війна. Правління Федора Іоанновича.

Росія у XVII ст. Правління Бориса Годунова. "Смутное время". Боротьба російського народу з польськими та шведськими інтервентами. Правління Василя Шуйського. Селянська війна під проводом Болотникова. Семибоярщина. Ополчення Мініна і Пожарського. Визволення Москви від поляків. Обрання Михайла Романова на царство. Соціально-економічний розвиток Росії. Правління Олексія Михайловича. Утвердження кріпосного права на Русі. Міські повстання. Селянська війна під проводом Степана Разіна. Основні напрями зовнішньої політики.

16. Англія у середині XVII – XVIII ст. (2 год.)

Англійська революція середини XVII ст. Соціально-економічні передумови революції. Криза абсолютизму і назрівання революційної ситуації. Боротьба Карла I з парламентом. Громадянська війна. Страта короля. Протекторат Кромвеля. Реставрація монархії. Перетворення Англії в конституційну монархію. Історичне значення англійської революції.

Англія у кінці XVII – у XVIII ст. Встановлення конституційної монархії. Розвиток промисловості та торгівлі. Початок промислового перевороту. Політична реакція за часів правління Георга III.

17. Франція у другій половині XVII – у XVIII ст. (2 год.)

Франція у XVII-XVIII ст. Правління Мазаріні. Абсолютизм Людовика XIV. Економічна політика кольбертизму. Перехід влади до Людовика XV. Проекти реформ. Вступ на престол Людовика XVI. Наростання кризи.

Переддень революції. Соціально-економічне становище Франції. Скликання Генеральних штатів, проголошення їх Національними, потім Установчими зборами.

Перший етап революції. Утворення Паризького комітету для управління містом. Створення Національної гвардії. Взяття Бастилії. "Декларація прав людини і громадянина". Декрети Установчих зборів, спрямовані на ліквідацію феодальних порядків. Запровадження нового адміністративного поділу. Конституція 1791 р. Законодавчі збори. Початок революційних воєн.

Другий етап революції. Повстання 10 серпня 1792 року і повалення монархії. Битва при Вальмі. Обрання Конвенту, розстановка політичних сил в ньому. Страта короля. Наступ антифранцузької коаліції. Заколот у Вандеї. Закон про максимум. Повстання у Парижі 31 травня – 2 червня 1793 р.

Третій етап революції. Прихід якобінців до влади та їх політика. Конституція 1793 р. Встановлення режиму якобінської диктатури. Декрет про скасування феодальних повинностей. Боротьба з інтервентами. Розкол серед

якобінців. Якобінський терор. Контрреволюційний переворот 9 термідора (27 липня) 1794 р.

Характер та історичне значення революції, відображення її в історичній літературі.

18. Німеччина, Італія та Іспанія у другій половині XVII – XVIII ст. (2 год.)

Тридцятилітня війна. Загострення боротьби між протестантами й католиками у Німеччині. Втручання сусідніх країн у німецькі справи. Чеський період війни. Поразка Чехії. Датський період війни та поразка Данії. Шведський та франко-шведський періоди. Вестфальський мир.

Німеччина, Австрія та Італія у другій половині XVII – XVIII ст. Німеччина після Вестфальського миру. Економічний розвиток. Політичний устрій. Піднесення Пруссії. Реформи Марії-Терезії та Йосифа II в Австрії. Політична роздробленість Італії.

Іспанія та Португалія в кінці XVII – XVIII ст. Занепад Іспанії. Боротьба за іспанську спадщину. Спроби реформ за часів Філіпа V та Карла III. Звільнення Португалії від іспанської залежності. Хронічна економічна криза в Іспанії. Диктатура де Помбали.

19. Сполучені Штати Америки у XVII-XVIII ст. (2 год.)

Англійські колонії у Північній Америці. Колонізація. Типи колоній. Невільники в Америці. Доля корінного населення. Соціально-економічний розвиток. Політичний устрій. Складання американської нації.

Війна за незалежність. Передумови війни. Політичні лідери – Д. Вашингтон, Т. Пейн, Т. Джефферсон, Б. Франклін. Початок війни. Декларація незалежності. Хід воєнних дій. Завершення війни.

США – незалежна держава. Прийняття конституції. Білль про права. Характер, особливості та значення американської революції.

20. Росія у кінці XVII – XVIII ст. (2 год.)

Правління Петра I. Стрілецький бунт у Москві 1682 р. Правління царівни Софії. Прихід до влади Петра I. Дніпровські та азовські походи. Стрілецький заколот 1698 р. Початок створення регулярного війська та флоту. Реформи Петра I: військова, адміністративна, церковна, господарські та ін.

Соціальна та зовнішня політика Петра I. Соціальні рухи. Повстання на Дону під проводом К. Булавіна. Противники реформ. Зовнішня політика (Північна війна, Прутський та Перський походи).

Епоха дворцевих переворотів. Правління Катерини I. Анна Іоаннівна. Правління Єлизавети Петрівни. Царювання Петра III.

Правління Катерини II. Політика освіченого абсолютизму. Реформаторська діяльність Катерини II. Народні повстання. Зовнішня політика.

Тема 21. Країни Азії, Африки і Латинської Америки У XVIII ст. (2 год.)

Суперництво європейських держав у Індії та Індонезії. Англо-голландське суперництво в Індії. Розпад імперії Великих Моголів. “Боротьба всіх проти всіх”. Діяльність англійської компанії в Індії. Англо-французьке суперництво і Індії. Індонезія.

Китай. Роль маньчжурських завойовників в історії Китаю. Політичний устрій імперії Цін. Соціально-економічний розвиток. Зовнішня політика. Соціальні рухи.

Арабські країни. Єгипет, Сирія, Ліван та Ірак. Аравія. Ваххабізм.

Колонії у Латинській Америці. Промисловість і сільське господарство колоній. Система експлуатації колоній. Торгівля. Національно-визвольні революції.